

hmeljar

GLASILO HMELJARSKE
ZADRUGE z o. j. v ŽALCU

ŽALEC, AVGUST 1946

Leto I.

Štev. 10

Predsezijski zbor hmeljarjev

Na Veliki Šmaren so imeli hmeljarji v Žalcu svoj običajni predsezijski zbor, ki ga je vodil v odsotnosti predsednika, odišlega z delegacijo na Češko, tov. Turnšek Pongrac. Otvorivši zbor je zlasti pozdravil zastopnika okrožja tov. inž. Lebana in zastopnika okraja tov. Zupana.

Kot prvo točko dnevnega reda je orisal tov. Janko Kač stanje nasadov doma in v drugih hmeljskih okoliših. V domačem okolišu so po suhi zimi in vroči pomladi malo obetajoči nasadi dobili v zadnji tretjini maja, v juniju in juliju dovolj padavin, da so mogli nastaviti obilen in dosti izenačen cvet, ki je prešel pravočasno v lepo dorasčene kobule, gladko zelene barve. Pričakovati je 6500 do 7000 metr. stotov blaga najboljše kakovosti. Iz Nemčije ni mogoče dobiti nobenih neposrednih poročil. Trgovina računa tam s 40.000—50.000 metr. stoti. Zadnja poročila iz Češke kažejo, da se je tam pojavil v večji meri rdeči pajek, kar bi moglo še znatno vpljivati na količino in kakovost doslej po trgovini cenjenega pridelka 50.000—60.000 metr. stotov. Francija ima le še skromen okoliš, ki obeta kakih 6.000 metr. stotov. Vojna je uničila vse nasade na Poljskem in znaten del nasadov v Sovjetski zvezi. V Angliji ne obeta hladno, deževno in vetrovno vreme kaj prida. Trgovina ceni tamošnji pridelek na 170.000 metr. stotov. Zedinjene države Amerike so med vojno, ko srednjeevropski hmelj ni mogel v svet, podvojile svoje nasade in bodo pridelale letos 225 do 250 tisoč metr. stotov hmelja. Iz vsega tega se da slutiti, da lepega žlahtnega hmelja ne bo letos v preobilici, pač pa utegnejo velike količine neplemenitega blaga tlačiti cene temu hmelju, zlasti ker se je veliki svet že navadil na pivo iz slabšega hmelja.

Pri drugi točki dnevnega reda so združniki po dolgi, mestoma neprimerni razpravi soglasno sprejeli predlog tov. Bošnaka, da ostane z ozirom na za obiranje lepši in boljši pridelek plačilo obiralcem na lanski višini: **4 din pri hrani in 6 din brez hrane za zvrhani mernik lepo obranega hmelja**, kar so vzela tudi oblastva na znanje. Kredit za obiranje je od 17. t. m. na razpolago pri Savinjski posojilnici in sicer po 3 din od rastline.

O položaju na svetovnih tržiščih je podal poročilo tov. Lenko Franc. Prečital je dvoje daljših pisem dveh glavnih kupcev našega hmelja v Angliji in Ameriki in po obrazložitvi še drugih v poštev prihajajočih činiteljev zaključil, da izgledi za letošnjo prodajo sicer res niso preveč rožnati, eno pa je gotovo, da bo lepo obrano in

pravilno sušeno blago še vedno našlo kupca po donosnih cenah. To dejstvo je podkrepil z navedbo, da imamo obvezno rezerviranih že nad 4.000 metr. stotov nove letine in je v trgovskem sporazumu s Holandsko določenih za prevzem še nadaljnih 1000 metr. stotov. Govoreč o predaji pridelka v združno skladišče, je pojasnil, da bo zadruga enako kakor lani, čim bo blago godno za prevzem, odpoklicala pridelek, ki ga bodo združniki pripeljali strnjeno po vaseh ter bo izplačala za vsak prevzeti kilogram **na račun 30 din**. Na predloge združnikov, da naj bi ostalo tudi letos pri lanski akontaciji 50 din, je tov. Lenko pojasnil, da bodo hmeljarji z ozirom na obilnejšo letino itak dobili več denarja kakor lani, na drugi strani pa bi ne bilo lahko dobiti tako visokega sezijskega kredita, ki ga morajo združniki obrestovali. Ker so se lani dogajale nekatere nevršečnosti pri prevzemu, mora letos oddati vsak združnik pri predaji blaga listek z imenom, priimkom, krajem, hišno številko in krajevnim odborom pridelovalca. Da se izognemo nerganju, češ, da je bilo prevzeto blago preslabo ocenjeno, se pozivajo združniki, da se poslužujejo svoje pravice, ki jim jo daje poslovnik trgovskega odseka Hmeljarske zadruga, in pošljejo k prevzemu zastopnika združnikov dotičnega raja, da bo nadziral prevzem blaga po kakovosti in količini. H koncu svojih izvajanj je tov. Lenko zagotovil združnike, da bo napela zadruga vse svoje sile, da bo kakor lani, upoštevajoč svetovni tržni položaj, pravočasno in po najboljših cenah unovčila pridelek in tako v polni meri ščitila koristi združnikov. Prijavnice za razstavo naj hmeljarji čimprej izpolnijo in pošljejo Hmeljarski zadrugi. Zdržne knjižice in vreče se bodo dobile, čim bo hmelj goden za potlačenje. Hmelj letnika 1943 bodo dobili tisti, ki jim je bil prevzet, plačan po 30 din za kg od 20. avgusta dalje v Savinjski posojilnici.

Pri slučajnostih je združni selekcionar tov. Kač Janko grajal združnike, ker se ne menijo dovolj za navodila zadruga glede sodelovanja pri odbiru rastlin za selekcijo. Masovna selekcija je možna samo z masovnim sodelovanjem, ker združni selekcijski nasadi še ne bodo mogli kmalu nuditi zadostnega števila sadik za obnovo hmeljarstva. Še je čas, da si tik pred ali celo med obiranjem vzame hmeljar nekaj ur časa, da si zaznamuje najboljše rastline, od katerih bo vzel spomladi sadike za nove nasade. Sodeč po splošnem gospodarskem položaju na svetu, je pričakovati v dveh, treh letih dobre hmelj-

ske konjunktore. Do takrat bodo stari nasadi, če jih bomo še naprej vlekli, popolnoma opešali in bodo dali le pičel pridelek. Skrb vsakega hmeljarja naj bo, da čimprej obnovi vsaj stare nasade, saj vendar vsak hmeljar dobro ve, da dado le mladi nasadi obilen in lep pridelek. **Nikdar se naj ne povrnejo časi, da bo naš hmelj s slabimi nasadi lovil za rep konjunkturo in zgrabil z obilnim pridelkom za krizo. Ob pravem času je treba graditi za boljšo bodočnost.** Govoreč o preganjanju peronospor, je tov. Kač nujno svetoval tistim, sicer redkim, nemarnim hmeljarjem, ki niso poslušali nasvetov zadruga in niso ubogali niti »Dvanajste ure«, ter niso pršili, da takoj oberejo hmelj, ker se že pojavljajo na neopršenih nasadih znaki peronospor. Vse do danes so se ti nemarni združniki posmihali onim tovarišem, ki so pridno opravljali težavno delo pršenja, češ, mi bomo pridelali tudi brez te prismodije zeleno blago. Toda ukanili so sami sebe ne le, ker bodo imeli pisano blago, temveč bodo tudi pri sicer enaki obdelavi zemlje imeli nižji pridelek, saj je točno ugotovljeno, da dado z bakrenimi sredstvi v cvet popršeni nasadi za 10% večji pridelek lepše zraščeni kobil.

Tov. Mahen iz Trnovelj se je pritožil, češ, trikrat sem pršil, pa imam vkljub temu pisano blago. Takoj po zboru je Hmeljska komisija na mestu samem v soglasju z lastnikom ugotovila, da gredo lise na tem hmelju na rovaš toče, ne pa na slabo kakovost bakrenega apna. Ob tej priliki pa je komisija odkrila v bližini nasad, ki ga lastnik ni pršil in je bil tako hudo napaden po peronospori, da so morali pustiti obiralci dobršen del pridelka neobran, posušeno blago pa je najslabše kakovosti. Hmeljska komisija je odredila, da mora prizadeti posestnik izorati nasad, da se tako uniči to nevarno leglo bolezn. Iste mere bo podvzela proti vsem tistim, ki bodo pripeljali po peronospori napaden pridelek.

V živahno debato je pogosto posegal s prepričevalno besedo zastopnik ministrstva za kmetijstvo, predsednik Hmeljske komisije tov. inž. Cizej Dolfe in je zlasti selekcijo hmeljarjem na srce polagal tov. prof. Četina Franc. Po skoraj dveurnem razpravljanju je tovariš podpredsednik zaključil razgibani zbor.

Gospodarska vrednost hmeljevke

Dalje

Za dovoz naj bi pri nas dobil hmeljar v prvem letu fabrikacije samo dovozno premijo, n. pr. 20 din za 100 kg, ker bi bile naprave tovarne zvezane s precejšnjimi stroški. Za prihodnje leto pa bi se dvignila dovozna voju tovarne bi bilo treba misliti v naslednjih letih na premija morda na 40 din za 100 kg. Pri uspešnem raznadaljnje zvišanje kupne cene hmeljevke.

V tovarni pridejo hmeljske trte najprej v parne sušilnice. Tu jih na specialnih strojih očistijo lesnih prmesi in kemičnim potom odstranijo skorjo. Kuhajo jih eno do dve uri v 1—2% lugu.

Prekuhano vlakno s posebnimi postopki čistijo in perejo. Predno ga spredejo, naredijo vlakno s pomočjo strojev gibčno.

Hmeljevo vlakno ima velike prednosti. V nasprotju

z lanenim in konopljenim vlaknom je skoro brez duha, oziroma prijetno diši, v kolikor se o vonju sploh lahko govori. To je velike važnosti pri izdelovanju vreč za pakiranje hmelja, ker se hmelj navzame duha od ovoja, kar seveda poslabša njegovo kakovost.

Hmeljevo vlakno je tudi trikrat tako močno kot bombaževo in prosto vseh pridatkov. Je bolj odporno in trpežnejše od konopljenega. Blago iz hmeljevih vlaken se ne mečka in dela gub.

Vsi odpadki, kakor: les, kratka vlakna in pa rastlinska sluz, ki nastanejo pri pridobivanju vlaken iz hmeljevke, se tudi lahko vnovčijo. Na ta način bomo lahko tekmovali pri nas z inozemsko lesno volno, čeprav bo njena cena še tako nizka. Tovarna bi se lahko postavila na združni podlagi in ne bi rabila nobene državne pomoči.

Poleg vlakna daje hmeljevka tudi les, ki odlično služi za fabrikacijo papirja in lesne volne. Sluz iz vlaken daje odlično emulzijo za fabrikacijo umetnega usnja, lepenke in papirja. Hmeljeva vlakna so torej važna za tekstilno industrijo, a odpadki za papirno in usnjarsko.

Če se že vnaprej odredi in ustali površina hmeljevih nasadov, kar je pri nas že deloma izvedeno, se tudi lahko računa vsako leto na približno enako količino hmeljevih trt. Pridelek hmeljevke na površino je približno enak pridelku konoplje. Povprečno se namreč računa 70 do 80 stotov hmeljevine na 1 ha, kar predstavlja veliko gospodarsko vrednost, ki se je do sedaj zavrgla. Po ceni 40 din za 100 kg vrže 1 ha 2800 do 3200 din postranskih dohodkov.

Če bi se uporabili vsi odpadki hmeljevih vlaken in predelala sploh vsa hmeljevka v Savinjski dolini, bi se s tem tudi krila velika količina surovin za papirno industrijo.

Velika prednost vnovčenja hmeljevke je tudi, da se lahko brez vsake predelave (sušenja) takoj dovozi v tovarno v isti obliki kot je bila na polju. Le pravilno je treba organizirati oddajo hmeljevke, njeno predelavo in uporabo iz nje pridobljenih surovin. Naloga naše industrije je, da izvede to organizacijo. Velja naj načelo, da ne smemo nič uvažati, kar lahko pridelamo doma.

Res je, da smo šele v juniju, toda misliti moramo že sedaj na predelavo hmeljevke, da nas ne bo jesen prehitela in našla nepripravljene. Ing. Kincl Vladimir.

Tako pisec.

Konec prihodnjic

Umetna gnojila

Tovarna v Rušah je že dobila iz Švedske dolgo pogrešano elektrodno maso in že v polnem obratu izdeluje umetna gnojila. Že letošnjo jesen pride v promet nova tipa Nitrifoskala z 10% dušika, 10% fosforja in 10% kalija. Poleg tega bo tudi na razpolago apneni dušik, in sicer v višjih procentih kakor doslej, kar bo precej pocenilo prevozne stroške. Zadruga je že podvzela vse potrebne korake, da zagotovi svojim združnikom zadostne množine teh gnojil naravnost iz tovarne brez vsakega posrednika.